

"Урожай" ДСО тэриллибитэ 50 сылыгар

Петр Михайлович МАССАЕВ
Союз бочектин туйгуна
Саха Республикатын
поруотун хайкайыстыбатын
үтүөлүк үлүстүгэ
политграфика, ветерана.

И.А. ВАРШАМОВ.

1. Сроки исчисления и уплаты авансовых платежей, указанные в пункте 3.1 статьи 3, считать до 30 апреля, 30 июля, 30 октября текущего налогового периода.
2. Вторую таблицу статьи 2 вышеуказанных положений "Арылахский налог", "Ожулунский налог", "Телейский налог", "Хаяхсытский налог", "Болугурский налог", "Сыланский налог" считать недействительным.
3. "Об утверждении Положения "О налоговой политике МО "Болугурский налог" Мегино-Кангаласского улуса (района) на 2007 год", опубликованный под №155-156 от 23.11.2006 года, принять в исправлении "Об утверждении Положения "О налоговой политике МО "Болугурский налог" Чурапчинского района (района) на 2007 год".

ӨР СЫЛМААХ АЙЫМНЬЫЛААХ ҮЛЭ КЭРЭНИТЭ

Магнайгы учуутал. Кини ийи өйүттэн сүрүт сүрүткэ ийи-ийи хааларыны туһунан төлөөх элбэх тыллар ийирэхтик эгиллэбигтэрэ буолуой?

Мин бүтүн суруйуохтаах биер ийилэрим, төрдүс кылааска үөрэппит үөрэнээччи, Хатылы орто оскуолатыгар сүүрбэттэн тахса сыл биергэ үөрөн-көтөн үлээбигтэ коллегам Анна Дмитриевна Чечебутова буолар.

Анна Дмитриевна 1958 сыллаахха Хатылыга үлэтин тахсар кэмгэр оройуон начальнай кылааһын учууталларыгар биллэн эрэр кэмэ этэ. Ленинградтаагы Герцен аатынан институт биер сыллаах курсутар үөрэнэн, билигин өссө ханатан, 10 сыл РОНО салаатыгар общественной методист буолан, биер ийиллэхтэрэ элбэх көмөнү оторбута. Ситини институттэрин сиадэрэйдик үлэстэн уонтан тахса сыл оройуон учууталлары методической холбохтары салалыта.

1982 с. уонна 1986 с. республиканской научнай-практической конференцияларга дакылаат оторбута. Кэбээн көрүүлэрин түмүгүн оторбут дакылаата үрдүктүк сыаналанан учууталлар ийилэрин үрдэтэр институт ботуотунан грамотатынан наарааһааһыта.

Бэйэбит кыраакый коллективтыгар методической үлэни тохтообокко ыларбыт, үөрэтэ-үрүтэ үгүстүк үөрэнэригит, сонупу сананы көтүпүткэ ырыт-ыларбыт, сороор мөөкүһүрүгит, үлэбигит, олохтутугар туһанарбыт.

Оскуолабыт директора ДП Чечебутова үлэ хайысхалары кылаанастык ирдирэ. Дмитрий Павлович "Үлэ дээн баран кунука ытаабыт кини" дэстэтигэ сыһыаным. Үгүстүк уруока, уруок таһынан үлэр сыһыан ылар-көрдөр, сөпсөһөр да, сэмиллэр да. Кинини үлэтигэ дьөгүлүк сыаналыра. Арый Анна Дмитриевна үлэтигэ биер да ахтылыбатын билигин коллегалар, төрөппүттөр билигин көрөн, мин директорбар маанык тыллаах буоллум. Дмитрий Павлович, эн төр биер да Анна Дмитриевна ити үлэтигэ ахтан-хайран аһарбаасын? - дээн Ойно. "Кэбис, кэргэһин хайдах хайгыахтыла?" - дээн сонупута.

"Бүрүһү мөһөнүчүккэ хаай-бааһын" дээн өс көһөөккө олус бэргэн. Кэлин атын салаааччылар, оскуола дьаһалтала, РОНО салаааччылары таба көрөн, Анна Дмитриевна ситиниллэх үлэтигэ үрдүктүк сыаналанан киниэхэ 1983 с. "РСФСР веруотун үөрэтирин туйгуна", отгон 1990 с. "Бстаарсай учуутал" аата интэрииллэбигэ, 2005 с. "Учууталлар учууталлара" бөлүгүн билигэтигэ.

Анна Дмитриевна 1999 сылтан Хатылы орто оскуолатын алын сүһүк оскуолатыгар методический үлээбигэ. Методист быһыытынан учууталлар методической таһымнара үрдүктүк элбэх үлэни ытта. Ити элэр учууталлар үлэлэрин сага саарылар кэмгэр этэ. Ойно Анна Дмитриевна үлэтин олох, билигэ-көрүүтэ, методической үлэтин тарбиятыг элбэх көмөнү биербигэ. Методический холбох үлэтигэ сылтан сыл түргэнэч уларыйан, сайдан ийэр, олоху ытта тэтигэ санаттан-сага программалары үөрөтүн-иитин сага ньааларын туһунан үлээбигэ.

Ол курдук, 2003 с. "Создание единого и воспитательного-развивающего пространства в ДОУ и начальной школе" программа оторбууттар республиканской конкурса "Создание единой системы основного и дополнительного образования" дээн программанын кыттан республикада III-с миэстэни ылары ситиһиһтигэ.

Бу программала 2006 с. республиканской күрө ийинэн аһарас урууктары, санаа атастаһытын ылаһыттар. 2004-2005 сс. үөрөх дьылыгар Анна Дмитриевна оройуон сайланыран үөрөтүн-иитин сага ирдэбигэ сөп түбөһиһирэн, улууска биер бастакынан начальнай кылаастарга сыаната суук үөрөтүн-иитин эксперимент быһыытынан ийилэрин, оскуола билигин ол хайысханан үлэлэр-хамсаар.

Билигин, начальнай кылаас учууталларын, ор сылларга Анна Дмитриевна араас педагогической аарымылары, научнай-практической конференциялары, мастер-кылаастары ытылаа уһуйбутун үрдүктүк сыаналыта.

Ол курдук, 1999 - 2000 сс. үөрөх дьылыгар АН Чичиновска "Исток - 1" республиканской педагогической фестивалыга баран ситиниллэхтик кыттан кыттан. 2003 - 2004 сс. үөрөх дьылыгар Е.С.Попова "Исток - 2" педагогической идеялар фестивалыгар кыттан үлэтигэ биербигэ ытылаа. 2003 с. учуутал С.А.Павлова "Достижения науки и практики в преобразовании дошкольного и начального образования" дээн республиканской научнай-практической конференцияга дакылаатынан ситиниллэхтик кыттыгыта. 2004 - 2005 сс. үөрөх дьылыгар "Модернизация УВП способствующая общему развитию младших школьников" дээн А.Е.Павлова авторскай курсун ийинэн учууталлар Е.Р.Попова уонна Р.М.Попова интегрированной уруогу үрдүк таһымна ылаһыттар.

Анна Дмитриевна методический үлээбигит сылларыгар элэр учууталларга кылааһы тохтообокко туһунара. Учуутал дьоруун, билигин-көрүүтүн таһымна үрдэтигэ бэйэтин кылааһын, үгүс сүбөтүн харытааһын биерэр. Ийин үрдэтэр курстарга, семинарларга

туһаннаах учууталлар кытталарын ситиһэрэ, оскуола эрдэттэн бөлүмүрү.

Кини "Знание" общество солбуллубат лектора. Наһаа ийин оскуолатынан мугурдамакка улуус, республика таһымнара биллэр дьаһалталах. Ол курдук 2000 с. "Ада-эбүтэ үлэтигэ уол отору ийитигэ" кылаас бөһөккөтө Улуус педагогической аарымыгар 2002 с. III-с, 2005 с. I-кы миэстэлэри ылары ситиһиһтигэ.

"Анна Дмитриевна элбэх үгүс сүбөтүн-аманы ылаһыт, үгүс үгүс олохтотууларын учуутал", - дээн суруйалар Хатылы магнайгы сүһүк оскуолатын учууталлара Павлова Степанида Афанасьевна (1 кылаас), Попова Елена Романовна (6 саастаахтарга), Пудова Екатерина Сергеевна (II кылаас), Чичиновска Айгалина Николаевна (3 кылаас). Ойно Анна Дмитриевна 7 сыл устата элэр учууталларга үөрөтүн-иитин таһаран суолутар сага сүрүк саарылар арыллыт. "Учууталлар учууталларынан" буолар.

Сүүрбэттэн тахса сыл эн-мин дээн Хатылы оскуолатыгар олус ийиллэхтик, хардарыта көмөлөсүһөн, өйдөһөн, өйөһөн, үөрөн-көтөн, саппарыбат санаа-

нан салайтаран, сүүрэн-көтөн үлээбигит сылларыг харайыттар элэтиһэн ааһара, билигин түүл буолан дууһабытылар, сүрөхтүгүр ийи сыллыра кыра-дыр сааһыт дууһууута, үөрүүтэ-көтүүтэ, үгүс көмөһүгит өйдөбүтэ буларын кыраһын оторон астына саппарыт. Биергэ үлээбигит дьоннорго махталыт олус улахан, күүстээх буолуо дээн санаабыт отонит. Ону ийиллэр оторон ол үгүсүн, сылааһын, истэтигэ ойдон-хаантынан биер эйикэтиг.

Күндү Анна Дмитриевна, эн 60 саастаах уонна педагогический үлэ 38 сыла туолбуттарынан ийин тутта эрдэтигит! Көһөккөтүгүр ийиниллэрин, үөрүүлэрин сиадэрэйдик үлэстэ, үлэбигит оскуола үлэтигэ-хамнаа тутта турарын саргыт-сигирэ уһуурук, үөрө-көтө дьоллохтук оторбугуттар ааһыт-тына аһабыт.

Евдоким Семенович СОЛОНЬЕВА,
40 сыл начальнай кылаастарга үлээбигит ветеран учуутал.
Учууталлар учууталлары.

Кини уонна сокуон

НЭҢИЛИЭК УЧАСТКОВАЙА

Участковий уполномоченный - бу нэһилиэтин элэр Ис дьыала отделын тус-туса аналлаах инспектордарын эбээһинэстэрин барытын толорооччу, нэһилиэккэ милиция сокуотх бэрэстэбинтэлэ: дознаватель, сокуоннай саастарын ситэ илик оторлор инспектордара, лицензионнай көгүлүүр сулуусна инспектора, усулуобунайдык сууттамыгтар инспектордара, уголовнай розыск уполномоченнай-дара, патруль, ГАИ инспектора буолар.

Участковий бирикээһинэн аһаһыт нэһилиэтин, хас биердин кинитин кыратыттан кырааһыгар тийи, ыалын, тарытэлэрин барытын учуоттаан, кыһаларын ыһыан, ойно сокуон өтүттэн көмөтө, тирэх буолар. Улууспутугар ирдэбил быһыытынан 12 участковой баар буолуохтаагыттан билигин туругунан 8 эрэ участковой баар. Штат туолбата чуоллаан үөрэхтээх уонна байыаннай сулууснара сылдыбыт дьон аһаһаран атаһанар.

Сэтинньи 17 күнүгэр участковой уполномоченнайдар сулуусналарга тарылибигэ 83 сылын туолбут бэйэ-бэйэһэр аһаан ИДьО участковой күнүгэр аһаан ИДьО участковой уполномоченнайа, милиция прапорщикта Авксентьев Василий Васильевич туһунан бэлиэтиэхпитин баарабыт.

В.В.Авксентьев дьон нус-хас олохтун араһааччылар ыарахан үлэһи. Чурапчытаагы Ис дьыала отделыгар үлээбигит көмүтө 10 сыл буолла. 1979 - 1981 сылларга армияга

сулуусналаан кэлэн баран дойдутугар Карл Маркс аатынан совхозка 1995 сылга дьэри үлээбигэ. Ол кэмнэргэ олохтун аргыһын Натальяны көрсөн, сүрэхтэрин холбоон мал буолбуттара, 1996 сыллаахха бэйэтин төрүт түүлэтигэр бэрээдэги араһааччылар сыаллаах Ис дьыала министерствотугар сулуусналы кирибигэ. Киниэхэ бирикээһинэн көрөр-истэр, эппиэттир учаастагынан Ойулуун бөһүөлэгэ уонна Урэх-Күөрэ учаастага аһаһыттар.

Василий Васильевич талбыт идэтин бэрэ собулээн, ис сүрөттүн турунан, хас биердин кини идэтигэ чугастык ыһыан таһымнаахтык үлэллэр. Оскуола киниэхэ олохтоох дьаһалта үлэтигэр, баһылык Людмила Васильевна Ефремова, профессиональнай лицей дьаһалтата күүскө, сүбэ-ама буолаллар.

Элбэх аһаһааһа олохтоох дьон-нордоох нэһилиэтигэ уонна атын улуустартан кэлбит сүүстэн тахса үөрэнээччилэрдээх лицейи көрөтүр-истэригэр көмө буоллун дээн ИДьО салаалтата В.В.Авксентьев сүлүһүнэн массыннан хааччылыгыта ыарахан үлэһи улахан көмөтө буолла.

Түүһүнэн-күнүстэри үлэ үөһүгэр сүүрө-көтө түбүгүрэ сылдыр участковайдарын нэһилиэтин дьон астына кэлсиниллэр, киниэхэ эрэллээхтэрин этэллэр. Участковайга наадалаах кини кинини хантан буларын эһи-рөһтөккэ билэр. Баһылаһын дьэтигэр туһаһыт - кини биергэ кулууп дьэтигэр баар сүрүк хөһүтэр бэрээдэ-

ги кэспит дьону кытары кэспэтэ оторлор, биергэ дьаһалтага кини-рэн санаа атастаһар, оскуолага оторлор оторлоругар сылдыр, лицей үөрөнээччилэрин сэрэтэ оторлор, ыскаллаах кэмнэргэ көмө буолар баһаарынай чаас байыастарыгар баар, биергэ улууспут киинигэр ойбут буолар. Ардыгар дьэтигит булаары тийдэххэ участковой кэргэһи, байыаннай-дар отоллэринэн "тыыл үлэһит", Наталья Егоровна ыксаабыт кинини дуоспуруннаахтык үс-кутан санаа көтөтөрүн ийин нэһилиэк олохтоохторо үөрэн "участковий көмөлөһөөччүтэ" дээн ааттыллар.

Маны таһынан участковой бэйэтин учаастагы эр көрөр-истэр буолбакка, улуус бары нэһилиэктеригэр көмө буолан тийэр. Уонсайынан улуус уонча участковой уолаттара сомордолоһон бэрээдэк баар буоларыгар үлэллэллэр.

Илэтиг хэм дээн бу ыарахан үлэһи сылдыр участковайга көстүбүт кэригэ да, Василий Васильевич нэһилиэтин, улуунун кинини көмүскээн эрчимнээхтик сүүрэн куруутун биригээх миэстэлэри ылар. Ойно еһаһа тахсан күүстээх куолаһынан ылаһан дьэтигэригэр дьон көрөхсөн истэр. ИДьО эр дьонун "Офицеры" ансамблыгар ыллан хас да төгүл дипломант аатын сүктэ.

Василий Васильевич уонна бары участковайдары аһыт професии-

нальнай бырааһыныыктынан истигит эрдэлээн туран үлэллэр учаастактыгар бэрээдэги, сулууспарытыгар үрдүк ситиниллэри, дьолу-саргыны баһарабыт!

В.С. ИВАНОВА,
Ис дьыала отделын участковой оперуполномоченнайдарын отделениетин начальнига, милиция капитана.

Автор сурулгар этилгэр санао
редакция позитивтар мэлди сеп түбәр
буолботох. Сурукка ыйылар махалар
кыдымтасхатарыгар этилгэр-иһи
автор тус бэйэти сулр.